

Antoni Starczewski. Idea zapisu linearnego

Antoni Starczewski (1924-2000) to jeden z najciekawszych artystów łódzkiego środowiska lat powojennych, który nie tylko tworzył interesującą i oryginalną sztukę, ale niejednokrotnie w swojej działalności wyprzedzał światowe nurty i działania artystyczne. Prace realizował w różnych mediach: ceramice, grafice, tkaninie, tworzył również projekty in situ. Eksplorował obszary sztuk wizualnych, muzyki, języka. Jedną z podstawowych zasad określających charakter działalności Antoniego Starczewskiego było programowe nierozdzielanie sztuki czystej od użytkowej. Bardzo świadomie wkroczył on na drogę wyrażania idei w różnorodnych materiałach i technikach, postrzegał bowiem twórczość jako obszar wielu form wypowiedzi połączonych ze sobą, oddziałujących jedne na drugie. „Antoni Starczewski to niezwykle oryginalny twórca. Na każdym polu działalności artystycznej widać wyraźnie, że podążał drogą wyznaczoną własnymi przemyśleniami, a aktualne prądy w sztuce miały dla niego znaczenie drugoplanowe” – mówi Marta Kowalewska, główna kuratorka CMWŁ.

Wystawa zaprezentuje około dwustu prac artysty: gobelinów, grafik, fotografii, realizacji ceramicznych, instalacji z wykorzystaniem porcelanowych warzyw i owoców oraz obiektów ready made. Zaprezentowane realizacje pochodzą ze zbiorów CMWŁ, a także Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowego w Szczecinie, Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, Miejskiej Galerii Sztuki w Łodzi, Galerii 86 oraz kolekcji prywatnej. Prace skupiają się wokół idei zapisu linearnego rozumianej i realizowanej jako sekwencje znaków, które tworzą nowe formy. W nich artysta wyrażał swoje obserwacje i komentarze na temat otaczającej go rzeczywistości.

W każdej formie wypowiedzi eksplorował zagadnienia rytmu, niepowtarzalność w powtarzalności, systemów znaków. Stworzył własny alfabet form i w naturalny sposób przenosił go na projekty, które opierały się na rytmie. W ten sposób powstawały wizualne partytury. Powtarzalność znaków i symboli była dla niego źródłem licznych inspiracji i nadawała kierunek jego poszukiwaniom, niezależnie od tworzywa, w którym prace były wykonywane.

Narracja wystawy została zbudowana wokół czterech działów tematycznych:
rytmu biologicznego – to istotna część wystawy, która pokazuje inspiracje światem form organicznych, jak również analizę problemu niepowtarzalności w powtarzalności;
rytmu muzycznego – znajdują się tu prace będące wynikiem poszukiwań form obrazujących wzajemne relacje abstrakcyjnego znaku plastycznego jako nośnika informacji a dźwiękiem;
alfabetu – ta część przybliży kluczowy wątek w dorobku Antoniego Starczewskiego, który zafascynowany rytmiką znaków i układów drukarskich przetransponował teksty w abstrakcyjne kompozycje, gdzie rytm, a często i jego zaburzenia stanowiły podstawę kompozycji;
mise-en-scene /działania reżyserowane/ – prezentowane są tu cykle fotograficzne i autorskie filmy wykonywane kamerą z lat 60. i 70., które były często rejestracją pozornie banalnych sytuacji, ukazują jednocześnie bogatą i złożoną osobowość artysty.

Celem wystawy jest nie tylko uhonorowanie Antoniego Starczewskiego, ale też przybliżenie na nowo tej niezwyklej postaci, a przede wszystkim wybitnego artysty, który święcił triumfy na świecie, a dziś w rodzimej Łodzi, z którą związał całe swoje życie prywatne i zawodowe, jest nieco zapomniany. Starczewski zasługuje na przypomnienie nie tylko w środowisku łódzkim, ale też przywrócenie mu ważnego miejsca w historii sztuki najnowszej w Polsce i poza granicami kraju, bowiem na światowych prezentacjach (indywidualnych i zbiorowych) był w doceniany i nagradzany. Zdobył m.in Grand Prix na VIII Międzynarodowym Biennale Grafiki w Tokio w 1979, złoty medal na III Międzynarodowym Biennale Grafiki we Florencji, złoty medal w Faenzy, złoty

medal "Targa d'Oro" na międzynarodowym konkursie ceramicznym w Perugii. Prace artysty można podziwiać w zbiorach Muzeów Narodowych w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, CMWŁ, Miejskiej Galerii Sztuki w Łodzi, Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, a także muzeach i galeriach światowych: Galleria degli Uffizi we Florencji, Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, Bibliothèque nationale de France, Musée d'Art et d'Histoire de Genève, Stedelijk Museum w Amsterdamie, Tate Modern, Victoria and Albert Museum.

Przypomnienie tej postaci na pewno pozwoli uwidocznic, jak wiele elementów jego sztuki i filozofii artystycznej było prekursorskich wobec działań podejmowanych przez artystów światowych.

Wystawie towarzyszyć będzie obszerna publikacja pod redakcją kuratorów wystawy, zawierająca teksty krytyczne, a także program wydarzeń towarzyszących i edukacyjnych obejmujący wykłady, spotkanie autorskie, oprowadzania po wystawie oraz warsztaty artystyczne.

Kuratorzy wystawy "Antoni Starczewski. Transpozycje":

Marta Kowalewska – historyczka sztuki, kuratorka, Główna Kuratorka Centralnego Muzeum Włókiennictwa w Łodzi, autorka licznych publikacji na łamach prasy fachowej, współpracuje z licznymi międzynarodowymi instytucjami i organizacjami związanymi z szeroko pojętym medium tkaniny artystycznej.

Grzegorz Musiał – historyk sztuki, kurator wystaw w Polsce i za granicą. Od 2007 r. dyrektor artystyczny, a obecnie prezes Fundacji Signum. Współpracował z Antonim Starczewskim przy realizacji wystawy w Centre Pompidou w 1983 r., a także z Muzeum Sztuki w Łodzi przy przygotowaniu retrospektywnej wystawy artysty w 2003 r.

--

"Antoni Starczewski. Idea zapisu linearnego"

31.10.2022-31.07.2022

Kuratorzy: Marta Kowalewska, Grzegorz Musiał

Asystentka kuratorów: Monika Kowalczyk

Projekt architektoniczny wystawy: Aneta Faner

Identyfikacja wizualna wystawy: Łukasz Paluch

Produkcja: Aleksandra Kmiecik

Współpraca: Przemysław Purtak

Koordynator wydawniczy: Paulina Kowalczyk

Partner: Signum Foundation